

SMERNICA PRE ROZVOJ STRATÉGIÍ A POSTUPOV KNIHOVNÍCKYCH ZDRUŽENÍ A KNIŽNIČNÝCH ASOCIÁCIÍ

© Copyright: International Federation of Library Associations and Institutions
Povolenie IFLA pre Spolok slovenských knihovníkov – Slovak Librarians Association
Preklad: Ing. Silvia Stasselová, 2010
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

ÚVOD

Všetky profesijné združenia/asociácie musia mať jasne definovaný súbor pravidiel a postupov, ktoré riadia ich vnútornú činnosť a vzťahy so širšou komunitou. Knihovnícke združenia a knižničné asociácie by si teda mali stanoviť potrebný strategický rámec a postupy, ktorú im budú umožňovať konsenzus, zhodu a všeobecne prijateľný kolektívny prístup k vnútorným a vonkajším problémom, pokiaľ takéto problémy nastanú. Stratégie a postupy poskytujú infraštruktúru, ktorá podporuje aktivity združenia/asociácie, a musia byť formulované, schválené a dôsledne uplatňované. Združenia/asociácie preto musia sformulovať svoju zakladajúcu listinu/štatút, stanovy, predpisy/smernice a kódex profesionálneho správania/etiky.

ZAKLADAJÚCA LISTINA/ŠTATÚT

Legislatíva, ktorá upravuje profesijné združenia/asociácie, je zakotvená v dokumente všeobecne známom ako zakladajúca listina, štatút alebo iný dokument, ktorý právne uznáva združenie. Tento legislatívny dokument je v skutočnosti právnym nástrojom, ktorým sa združenie konštituuje, a poskytuje mu rámec, prostredníctvom ktorého môže pôsobiť vo vzťahu k svojim členom a širšej komunite. Ide o právny základ, potvrdzujúci založenie združenia a jeho činnosť. Takýto dokument býva sformulovaný spravidla všeobecnejšie.

STANOVY

Stanovy bližšie vysvetľujú to, čo je všeobecne vyjadrené v zakladajúcej listine/štatúte. Stanovy interpretujú zakladajúcu listinu/štatút menej formálnym a jednoduchším jazykom a objasňujú nasledujúce oblasti:

- kategórie členstva,
- odborné zameranie,

- zloženie, spôsob fungovania, právomoci a zodpovednosť výkonného výboru/predsedajúceho orgánu,
- oprávnenosť členov uchádzať sa o volené funkcie,
- pravidlá pre voľbu funkcionárov,
- disciplinárne opatrenia vo vzťahu k funkcionárom a personálu združenia,
- finančné záležitosti (napr. vymenovanie auditorov, príprava a predkladanie vyúčtovaní, výška ročných členských poplatkov a celkový finančný manažment združenia),
- pravidlá pre priebeh výročných a valných zhromaždení.

V stanovách musí byť uvedený aj zoznam funkcionárov združenia/asociácie so všeobecnou špecifikáciou ich zodpovedností.

PREDPISY/SMERNICE

Predpisy/smernice, ktoré môžu byť začlenené do stanov, zabezpečujú plynulé fungovanie združenia/asociácie. Predpisy majú spresňovať postupy, ktoré sa týkajú:

- priebehu volieb,
- spôsobu oznamovania o konaní volieb,
- spôsobov a lehôt pre podávanie nominácií,
- identifikácie osôb oprávnených voliť,
- foriem nominácií a hlasovacích lístkov,
- pokynov pre hlasovanie,
- spočítania hlasov,
- kontroly a oznamovania výsledkov volieb.

Môžu existovať aj ďalšie predpisy/smernice, ktoré definujú kompetencie stálych výborov, pracovných skupín a iných organizačných zložiek združenia.

ROKOVACÍ PORIADOK

Rokovací poriadok ustanovuje povolené normy správania a konania v priebehu zasadnutí. Preto by mal obsa-

hovať usmernenia, ktoré sa týkajú vhodného správania, predkladania návrhov alebo ich stiahnutia, navrhovania zmien, práva na odpoveď, ako aj časových limitov predkladaných ústnych pripomienok počas zasadnutí a pod.

KÓDEX PROFESIONÁLNEHO SPRÁVANIA/ETIKY

Pre združenia/asociácie je dôležité, aby mali vypracované konkrétne pokyny, ktoré upravujú vzťahy medzi členmi združenia a verejnosťou. Možno to dosiahnuť prostredníctvom kódexu profesionálneho správania/etiky, ktorý vymedzuje vzťah medzi členmi a ich združením, medzi používateľmi a profesionálmi, medzi profesionálmi a ich zamestnávateľom a vo vzťahu k službám, ktoré poskytujú. V skutočnosti je kódex profesionálneho správania/etiky nástrojom, ktorý sprostredkuje verejnosti a vládnym inštitúciám vážnosť a zodpovednosť tejto profesie. Kódex profesionálneho správania/etiky preto môže:

- vyzývať členov, aby dodržiavali pravidlá a predpisy združenia/asociácie,
- dávať pokyny členom, aby dodržiavali platné zákony a legislatívu a predchádzali takým aktivitám, ktoré by ohrozili reputáciu profesie,
- vyzývať členov, aby dodržiavali vysokú úroveň služieb, sledovali nové trendy v odbore a prevzali zodpovednosť za vedenie a odbornú prípravu nových profesionálov,
- zdôrazňovať povinnosti profesionálov pri podpore neobmedzeného pohybu informácií a myšlienok,
- zdôrazňovať povinnosť členov obhajovať a presadzovať právo každého jednotlivca na slobodný a rovnoprávny prístup k informáciám bez akejkoľvek diskriminácie a v medziach zákona,
- poskytovať súbor zásad, ktoré by usmerňovali členov vo verejných otázkach (napr. cenzúra a autorské práva).

FORMULOVANIE LEGISLATÍVY ZDRUŽENIA/ASOCIÁCIE

V ideálnom prípade by mala legislatívu formulovať správna rada, ad hoc skupina alebo pracovná skupina so špecifickou zodpovednosťou za rozvoj v príslušnej oblasti. Vzhľadom na to, že legislatíva má vplyv na celé združenie/asociáciu, v štádiu prípravy legislatívy sa odporúčajú detailné konzultácie.

SCHVÁLENIE LEGISLATÍVY ZDRUŽENIA/ASOCIÁCIE

Len čo je legislatíva združenia vypracovaná, mala by byť predložená členskej základni na pripomien-

kovanie. Môže sa to realizovať ako samostatný bod programu na výročnom alebo valnom zhromaždení. Uznesenie musí jednoznačne odporučiť prijatie alebo zmenu predloženej legislatívy. Riadiaci orgán združenia/asociácie a/alebo členská základňa musia legislatívu združenia formálne prijať, aby nadobudla platnosť.

UPLATŇOVANIE LEGISLATÍVY ZDRUŽENIA/ASOCIÁCIE

Za uplatňovanie legislatívy je zodpovedný riadiaci orgán združenia/asociácie, prípadne to môžu byť platení zamestnanci združenia/asociácie, ktorí majú zabezpečiť, aby ju členovia združenia podporovali a dodržiavali. Legislatíva by sa mala v prípade potreby prehodnocovať, a to prostredníctvom štatutárneho orgánu, výkonného výboru alebo inej organizačnej jednotky združenia/asociácie, ktoré môžu odporučiť príslušné zmeny.

Legislatíve, ktorá sa týka verejného záujmu (napr. ktorou sa riadi slobodný prístup verejnosti k informáciám), by sa mala poskytnúť čo najširšia propagácia v médiách. Umenie „lobingu“ je užitočné vtedy, keď sa združenie/asociácia snaží uviesť do platnosti novú legislatívu, ktorá môže mať vplyv na národnej/politickej úrovni. Od združenia/asociácie si to môže vyžadovať individuálny prístup k jednotlivým členom vlády alebo vyhlásenie masívnej kampane na podporu zmien v legislatíve. Aby boli „lobisti“ účinní, musia byť dôkladne oboznámení s legislatívou združenia i s vonkajšími záležitosťami. Viac informácií na túto tému uvádza dokument *Smernica IFLA pre obhajovanie záujmov knižníc v knižničnej komunite*.

PLÁNOVANIE

Knižnícke združenia/knižničné asociácie musia chápať potrebu dlhodobého plánovania, zavádzania stratégií a postupov a ich monitorovania, aby sa zabezpečilo dosiahnutie požadovaných cieľov. Preto má pre ne zásadný význam prijatie strategických plánov, ktoré určujú smer ich vedenia a podporujú ich poslanie. Plány by sa mali pravidelne posudzovať, hodnotiť a revidovať, aby držali krok s vnútornými a vonkajšími zmenami v oblasti pôsobnosti združenia/asociácie.

Zostavila

Sekcia IFLA pre manažment knižničných asociácií
IFLA Management of Library Associations Section
Dostupné na internete: <<http://www.ifla.org/en/mlas>>